

Всеукраїнське Товариство “Просвіта” ім.Т.Г.Шевченка.
Інформаційно-аналітичне видання Ялтинського осередку

(II) Ж 50.253
№ 1(2014)

Обніміться ж, брати мої.
Молю вас, благаю!

Т.Г. ШЕВЧЕНКО

ЯЛТИНСЬКА СВІТЛИЦЯ

(2010-2014pp.)

00

№ I

м. Ялта, 2014

ЛННБ України ім.В.Стефаніка

00876191 (W)

ПОЧЕСНА ГРАМОТА

Почесною Грамотою Ялтинської "Просвіти" нагороджується ректор Українського Університету, Голова Українського Клубу міста Москви, завідувач Кафедрою українознавства Університету "Львівський Ставропігон", доктор історичних наук, професор, віце-президент Академії Наук "Трипільська Цивілізація", академік Академії Наук Вищої Школи України, академік Міжнародної Академії Наук Євразії - Віктор Святославович Ідзьо!

За активну участь в науково-освітній, громадсько-просвітній роботі Ялтинської "Просвіти", фінансуванні та виданні у місті Ялті інформаційно-аналітичного видання Ялтинської "Просвіти" - "Ялтинської Світлиці" в 2011-2014 роках, культурно-християнській діяльності в українській громаді міста Ялти, організації та проведенні Міжнародних наукових конференцій "Кобзарство Криму та Кубані", фінансуванні, виданні та презентаціях наукових монографій та наукових брошур "Кобзарство Криму та Кубані. - Львів "Сподом", 2006р.", "Директор Центру Кобзарства Криму та Кубані Олексій Федорович Нирко - як представник Українського Університету в Москві у Кубані та Криму. - Москва, 2010р.", у 1994 - 2014 роках, та у зв'язку із 200-літтям з дня народження Тараса Григоровича Шевченка (1814-2014 рр.).

З повагою на подальшу творчу співпрацю,
Голова Ялтинської "Просвіти",

Головний редактор "Ялтинської Світлиці" -
Володимир Миколайович Олійник

м. Ялта, 9 березня 2014 р.

Всеукраїнське Товариство “Просвіта” ім.Т.Г.Шевченка.
Інформаційно-аналітичне видання Ялтинського осередку.

Обніміться ж, брати мої.

Молю вас, благаю!

Т.Г.ШЕВЧЕНКО

Ялтинська
Світлиця
(2010-2014рр.)

№ I

м. Ялта, 2014

Львівська національна
наукова бібліотека
України імені В.Стефаника

Друкується за рішенням Ради Ялтинського Осередку
Всеукраїнського Товариства “Просвіта” ім.Т.Г.Шевченка.

Ялтинська Світлиця

№ I. Ялта, 2014р.

Інформаційно-аналітичне видання Ялтинського осередку Всеукраїнського Товариства “Просвіта” імені Т.Г.Шевченка “Ялтинська Світлиця” представляє в №І за 2014 рік статтю голови Ялтинської “Просвіти” Володимира Олійника “200 - ліття з дня народження Т.Г.Шевченка в Ялті (1814-2014рр.)”, статтю засновника та першого голови Ялтинської “Просвіти” Олексія Нирка “Ялтинський музей Кобзарства Криму та Кубані” з нагоди 5-ти літнього ювілею з часу заснування в місті Ялті нашого друкованого органу(2010-2014рр.).

Тут же поміщено наукове дослідження нашого друга, ректора Українського Університету в Москві(УУМ), завідувача Кафедрою українознавства Університету “Львівський Ставропігон”(УЛС), доктора історичних наук, професора, академіка Віктора Ідзьо “Тарас Григорович Шевченко на шпальтах науково-літературного і громадсько-політичного журналу українців Москви та Росії «Украинская жизнь» у 1912-1914 роках. 200-літтю з дня народження (1814-2014рр.) присвячую”.

В цьому останньому номері “Ялтинської Світлиці”, який присвячений 200-літтю з дня народження Т.Г.Шевченка (1814-2014рр.), Ялтинська “Просвіта” складає **Подяку** ректору УУМ, завідувачу Кафедрою українознавства УЛС, академіку Віктору Ідзьо за допомогу у виданні номерів “Ялтинської Світлиці” з 2011 по 2014 роки та за активну співпрацю з Ялтинською “Просвітою” у 1994-2014 роках.

На передній обкладинці фото пам’ятника Т.Г.Шевченку в м. Ялті.
На задній обкладинці фото пам’ятника Т.Г.Шевченку в м. Москві.
Подяка Ялтинської “Просвіти” та фото друзів В.М.Олійника та В.С.Ідзьо

Голова Ялтинської “Просвіти”, Головний редактор
“Ялтинської Світлиці” - Володимир Миколайович Олійник

Володимир Олійник

200 - ліття з дня народження Т.Г.Шевченка в Ялті (1814-2014рр.).

В першу чергу в 2014 році нам треба в Ялті організувати урочисте святкування 200 - ліття з дня народження Т.Г.Шевченка, яке проходитиме в умовах російської окупації Криму. Сьогодні всі ми повинні вийти на набережну міста Ялти і сказати - ні російській агресії та окупації!

Всі свої заходи Ялтинській “Просвіті” в час святкування біля пам’ятника Т.Г.Шевченка ми повинні робити спокійно без емоцій та галасу, висловлювати свої думки з приводу вирішення тієї чи іншої проблеми з розумінням, що ми є в умовах російської окупації Ялти та очевидно можливого припинення діяльності Ялтинської “Просвіті”...

Така точно продумана діяльність всіх членів Ялтинської “Просвіті” в умовах російської окупації Криму та Ялти приведе нас до консолідації та злагодженості дій всіх наших просвітян.

Сьогодні, в умовах російської окупації Криму та Ялти ми ведем постійну пропаганду серед населення міста Ялти, українців, українських організацій, з метою залучення їх до співпраці у вирішенні питання супротиву російській окупації усіх українських громадських організацій міста Ялти. Хочу наголосити, що ми повинні написати звернення Ялтинської “Просвіті” до ще української влади міста Ялти, Криму та України, що ялтинці-українці просять допомоги в українській владі у справі захисту української мови, культури та збереження українських організацій в Криму та Ялти в умовах російської окупації...

Було б добре, щоб всі ми зверталися з клопотаннями по всіх питаннях до української влади у питаннях свого захисту у продовж 2014 року і намагалися, щоб українська влада в Києві захистила нас від терору російських окупантів. Що стосується наших поточних міських питань, то Ялтинська “Просвіта” в 2014 році в умовах російської окупації повинна займатися і певними економічними питаннями та питаннями життєдіяльності всіх українців Ялти, готувати їх до спротиву російській окупації, продумувати життя української громади в умовах російської окупації. Сьогодні нам українцям-просвітянам, треба привернути увагу до діяльності української школи ім. С.Руданського, Центру Кобзарства Криму і Кубані, Кафедри української мови та літератури Кримського Гуманітарного Університету (КГУ) в умовах російської окупації. Зробити все, щоб російські окупанти не закрили та жорстоко не розгромили українські державні наукові, освітні та

релігійно-культурні та громадські заклади. Вже є інформація, що російські окупанти взяли в полон, а згодом вигнали з Криму українських греко-католицьких священників міст Євпаторії, Севастополя та міста Ялти, зокрема нашого декана УГКЦ отця Ігора Гаврилів. Думаємо, що щойно створений у лютому 2014 року Кримський екзархат УГКЦ, захистить українських священників Криму. Отже, в умовах російської окупації можливе припинення активно діяльності Ялтинської “Просвіти”, тому зараз в час святкування 200-річчя з дня народження Т.Г.Шевченка нам треба звернути увагу на проблему проведення благоустрою території біля пам’ятника Т.Г.Шевченка, зробити все, щоби територія біля пам’ятника Т.Г.Шевченка була добре облаштована. Хотілося, щоби урочистості біля пам’ятника Т.Г.Шевченка, до 200-ліття з дня народження Т.Г.Шевченка, яке ми всі будемо, синхронно святкувати із іншими українськими громадськими, культурно-релігійними та державними організаціями міста Ялти, вченими та українознавцями Кримського Гуманітарного Університету.

У висновок наголошу, що Ялтинська “Просвіта” в 2014 році знаходиться в трагічному стані, подальша наша доля в умовах російської окупації невідома... Нас ніхто не підтримує і всі українські державні та культурно-громадські організації кинули нас на призволяще...

Привітав Ялтинську Просвіту, з 200-літтям з дня народження Т.Г.Шевченка тільки наш друг з Москви, ректор УУМ, голова УІК міста Москви, доктор історичних наук, професор, академік В.С.Ідзьо, який висловив співчуття з приводу захоплення РФ, Криму, і наголосив, що єдиний співпрацюючи з Українською Ялтою з 1994 по 2014 роки допомагав виходу “Ялтинській Світлиці”... Він знову запропонував допомогу для виходу “Ялтинської Світлиці” у 2014 році, надав наукову працю - “Тарас Шевченко на шпальтах журналу Украинская жизнь”...

Наголошу, що це можливо останній випуск “Ялтинської Світлиці” і всі хто захоче ознайомитися з усіма номерами Інформаційно-аналітичного видання Ялтинського осередку Всеукраїнського Товариства “Просвіта” ім. Т.Г.Шевченка, що виходили у продовж 5 років, з 2010 по 2014 роки в українській Ялті, поза межами окупованого Росією, Криму, може це зробити в Україні, у Львівській національній бібліотеці ім. В.Стефаніка...

Віктор Ідзьо

Тарас Григорович Шевченко на шпальтах науково-літературного і громадсько-політичного журналу українців Москви та Росії «Украинская жизнь» у 1912-1914 роках. 200-літтю з дня народження присвячую.

Вперше на шпальтах науково-літературного і громадсько-політичного журналу українців Москви та Росії «Украинская жизнь», що стосується постаті Т.Г.Шевченка, викладається інформація зразу в № 1 за 1912 рік з нагоди підготовки українською громадою міста Москви до вшанування 50-ти ліття з дня смерті Т.Г.Шевченка [9, с.137-144; с.21-24]. Це вшанування відзначилось випуском «Шевченківського збірника праць», який видав «Комітет по вшануванню пам'яті Т.Г.Шевченка в Москві». Редакція «Украинской жизни» теж прийняла у цьому заході якнайширшу участь, надавши навіть власне приміщення по вулиці Большая Дмитровка д.14, кв.1., в розпорядження «Комітету по влаштуванню пам'яті Т.Г. Шевченка у Москві». Чільні наукові сили «Украинской жизни» підготували також науково-культурну програму, яка була повністю присвячена Т.Г. Шевченку. З доповідями виступили московські науковці І.С. Хвостов: «Шевченківські дні у Москві», приват-доцент. Гр. Де Ла Барт: «Шевченко народний поет», академік Ф.Е.Корш: «Шевченко серед поетів слов'янства», А. Калішевський: «Мотиви творчості Т.Г.Шевченка», О. Новицький: «Шевченко, як маляр», професор А. Кримський: «Шевченківські дні у Москві у 1891 році» [9, с.137-144; с.21-24]. З наукових доповідей ми дізнались, що українська громада Москви була досить великою і активною уже у час перебування Т.Г. Шевченка в Москві. Її «притулок» у той час теж знаходився біля «Старого Пімена» [9, с.137-144; с.21-24]. В 1858 році Т.Г.Шевченко був гостем у свого знаменитого друга М.С.Щепкіна, який тоді проживав поблизу «Старого Пімена». Власне, у той час в «Старого Пімена» збиралася вся українська інтелігенція міста Москви. Дім «Старого Пімена» був немов би гостинною для усієї Московської України [1, с.12-13]. Дальше інформація про діяльність та творчість Т.Г.Шевченка появляється на шпальтах науково-літературного і громадсько-політичного журналу українців Москви та Росії «Украинская жизнь» в № 7-8 за 1913 рік, під рубрикою «Жертуйте на пам'ятник Т.Г.Шевченка в Києві». Всі пожертви приймаються в редакції «Украинской жизни» [2, с.1]. У 1914 році, в зв'язку з ювілеєм Т.Г.Шевченка, редакція «Украинской жизни» в №2 за 1914 рік

наголошувала: «День радості, якого так чекав український народ, що народив свого генія, настав... Прошло сто років з дня народження поета і власне в цей день, як ніколи, встає в свідомості образ співця - визволителя, досліджуються шляхи його життя, а уста народу складають вічну пам'ять рідному поету... Він вірив, а народ його уже впевнений, що для України: «світ іде і за собою день веде». У визнання високих заслуг українського генія, редакція приносить пам'яті великого Імені, цим випуском «Украинской жизни», свою скромну данину і поміщує до 100 річчя (1814-1914рр.), в цьому ж числі, великий портрет Т.Г.Шевченка»[3,с.1]. Також в цьому номері були поміщені головні науково-популярні статті дослідників творчості Т.Г.Шевченка: Ф.Матушевського «Т.Г.Шевченко - жизненный путь гения», М. Данько «Национальный момент в произведениях Т.Г.Шевченка», М.Сумцова «Любимые народные песни Т.Г.Шевченка», В.Пічети «Неволя в творчестве Т.Г.Шевченка» та інших[4, с.5-10; с.11-17; с.18-23; с.24-31]. Охарактеризуємо суть основних видрукованих наукових статей, опублікованих на шпальтах «Украинской жизни» у номері 2 за 1914 рік[9,с.137-144:с.21-24]. Так дослідник Ф.Матушевський в статті «Т.Г.Шевченко - жизненный путь гения» подає автобіографію Т.Г.Шевченка, наголошуючи на страшній реальності кріпацтва в царській Росії[9,с.137-144:с.21-24]. Випадкова зустріч з художником Сошенком, хоча у цьому житті нічого не має випадкового, Т.Г.Шевченко уже був добрим і тонким мистецтвознавцем та поетом свого збідованого народу. Поетична творчість, яка ввібрала яскраві художні образи, які він так досконало вивчав в Петербурзькій Академії Мистецтв, вивела його талант в розряд українського світового генія[9,с.137-144:с.21-24]. За невеликий проміжок часу Т.Г.Шевченко став особою, творчість якого визначила долю українського народу на багато віків вперед... Його муза винесла його на таку висоту, з якої він своїм генієм світить українцям і сьогодні... Т.Г.Шевченко як художник і поет виростив нове українське суспільство, нову українську інтелігенцію для служіння своєму українському народу...[9,с.137-144:с.21-24].

До 47 років Т.Г.Шевченко пройшов тернистим шляхом, свій надзвичайно геніальний шлях, який почався від раба-кріпака до геніального художника і поета з найвищою академічною освітою, яку надала йому Академія Мистецтв. Він назавжди зайняв в українському храмі місце народної слави та українського національного безсмертя [6, с.5-10]. Наступне дослідження М.Данько «Национальный момент в

произведениях Т.Г.Шевченка», теж характеризує творчість Т.Г.Шевченка. На думку дослідника, Україна охоплена безмірною повагою до свого поета. Тому сьогодні ми проаналізуємо, національні почуття українців, на основі фактів з життя і творчості Т.Г.Шевченка, які пробуджують нашу українську душу[9,с.137-144:с.21-24]. Серед звитяг, які підняли творчість Т.Г.Шевченка на висоту світового рівня, одним із головних моментів є його національна творчість, де основною ознакою його національної творчості, є оспівування своєї національної культури. Українська культура у Т.Г.Шевченка є засобом боротьби його нації за існування, у зв'язку з чим, його література і мистецтво стають мовою його української нації[9,с.137-144]. Літературна культура Т.Г.Шевченка в цьому столітті досягла в осмисленні українським народом таких великих розмірів, що розуміється сьогодні, як система українських національних поглядів. Українська нація його творами пробуджує сьогодні українську громадсько-політичну свідомість. Його творчість сьогодні гуртує українську національну еліту... Рівень творів Т.Г. Шевченка, як національного поета, дає право розбуджувати українське суспільство і вести його до боротьби за своє соціальне і національне визволення... Т.Г.Шевченко, звичайно, своєю творчістю обігнав свою епоху. Його ідеали сьогодні дуже потрібні українському суспільству. Перевага Т.Г.Шевченка над всіма визначними українцями полягає в тому, що він є постійним пробуджувачем своєї української нації, який формує нову епоху українського національного відродження...[9,с.137-144]. Слід наголосити, що в творах Т.Г.Шевченка яскраво виступають одночасно українські соціальні і національні моменти, які покликані служити відродженню українського народу. Своїми творами він будить український національний дух, показує майбутні горизонти подальшої розбудови життя української нації, української інтелігенції...[9,с.137-144:с.21-24]. Його відданість Україні є яскравим виразником розвитку української національної культури, українського національного духу. У кожному своєму творі він показує свою любов до України, створює атмосферу, яка розвиває почуття гордості за своє, українське...[5, с.11-17]. Дальше професор М.Сумцов в статті «Любимые народне песни Т.Г.Шевченка» характеризує народну пісенну спадщину Т.Г.Шевченка. На думку професора М.Сумцова, великий український кобзар Т.Г.Шевченко з дитинства був вихований на українській народній пісні, яка розвинула його поетичну творчість різнобарвними культурними елементами. В своїх щоденниках Т.Г. Шевченко наголошував, що в

усіх його бідах його рятувала українська народна пісня. Особливо рятувала поета українська народна пісня, коли він перебував у солдатчині[9,с.137-144:с.21-24]. В одному своєму листі до Кухаренка у 1854 році Т.Г.Шевченко пише: «А я й досі співаю та й може й довго ще співатиму...». Слід наголосити, що в більшості своїх творів, таких як: «Катерина», «Гайдамаки», «Тарасова ніч», «Гамалія», «Сова», «Невольник», «Чернець», «Москалева криниця», Т.Г.Шевченко застосовує різноманітну кількість різножанрових українських народних пісень. Все це тому, що зв'язаний народним способом життя із якого він постійно сплітав як особисту так і народну творчість, яка була в ньому з'єднана нерозривними вузлами... [8,с18-23].

Завершує далеко не повний цикл науково-популярних праць на шпальтах «Украинской жизни» з нагоди 100-ліття з дня народження Т.Г.Шевченка (1814-1914рр.) дослідник В.Пічета своєю працею «Неволя в творчестві Т.Г.Шевченка», в якій наголошує, що геній поета розвивався в умовах жорстокого кріпацтва та повного політичного безправ'я в Росії[9,с.137-144:с.21-24]. Його особисте важке життя, як і життя всього українського народу, відтворено в його поетичних та прозових творах. Все це заставило поета стати будителем для боротьби проти соціального і національного гноблення всіх станів українського народу. Вже своїми творами, поет - безкомпромісний борець за свободу українського народу за його звільнення від кріпосницького ладу в ім'я світлої зорі нового дня для України[9,с.137-144:с.21-24]. Віруючи в щасливу будучність України, Т.Г.Шевченко часто своїм поетичним талантом, щоб зупинити сучасну неволю, звертається до славного історичного минулого України, в якому український народ мав волю. У цьому часі він оспівує українську волю, популяризує її, мріє про неї, відкидаючи всю тугу свого важкого солдатського життя...[9,с.137-144:с.21-24].

Мріючи про незалежну будучність України, наголошує у висновок свого дослідження В.Пічета, Т.Г.Шевченко часто звертався до давнього вільного українського минулого, він вживає слова: «Слава!», «Слава Україні», якими пробуджує всіх українців для боротьби за соціальне і національне визволення[7, с.24-31]. У висновок наголосимо, що журнал «Украинская жизнь» наголосив, що: «Прошло сто років з дня народження поета і власне в цей день, українці будуть завжди складати вічну пам'ять рідному поету...»[9,с.137-144:с.21-24], поміщеними працями вчених: М.Данька, Ф.Матушевського, М.Сумцова, В.Пічети та інших, редакція «Украинской жизни» змалювала портрет генія

Т.Г.Шевченка, який через призму столітньої давності, сьогодні, потребує подальшого наукового дослідження[5, с.11-17; 6, с.5-10; 7, с.24-31; 8,с.18-23].

Список використаних джерел та літератури:

- 1.От редакції. «Украинская жизнь». - М.,1912. - №1-2.
- 2.От редакції. «Украинская жизнь». - М.,1913. - №7-8.
- 3.От редакції. «Украинская жизнь». - М.,1914.- №2.
- 4.От редакції. «Украинская жизнь». - М.,1914.- №2.
- 5.Данько М. Национальный момент в произведениях Т.Г. Шевченка. «Украинская жизнь». - М.,1914.- №2. - С.11-17.
- 6.Матушевский Ф. Т.Г. Шевченко - жизненный путь гения. «Украинская жизнь». - М.,1914. - №2.
- 7.Пичета В. Неволья в творчестве Т.Г. Шевченка. «Украинская жизнь». - М.,1914. - №2.
- 8.Сумцов М. Любимые народные песни Т.Г. Шевченка. «Украинская жизнь». - М.,1914. - №2.
- 9.Ідзьо В. Тарас Григорович Шевченко на шпальтах науково-літературного і громадсько-політичного журналу українців Москви та Росії «Украинская жизнь». «Украинская жизнь» - культурний, науково-просвітницький, політичний орган українців Москви та Росії у 1912-1917 роках. До 100-річчя з часу заснування(1912-2012рр.). - Москва, Видавництво технічного відділу Українського державного університету в Москві”, 2012р.
- Ідзьо Віктор.Т.Г.Шевченко на шпальтах науково-літературного і громадсько-політичного журналу українців Москви та Росії «Украинская жизнь». Науковий Вісник Українського Університету. - М.,2014. - Т.ХІХ.

Олексій Нирко

Ялтинський музей кобзарства Криму та Кубані.

Творцем музею бандур в Ялті є Олексій Федорович Нирко. Збір експонатів до музею було розпочато 1964 року. В основне їх число входять давні бандури кустарного виготовлення, а також найрізноманітніші документи та матеріали, причетні до кобзарства досліджуваного регіону Соборної України. Тут і окремі деталі бандур, і інструменти, якими робились бандури, світлини, листування, книги, журнали з відомостями про майстрів та бандуристів, спогади сучасників тощо. В експозиції музею знаходяться бандури таких майстрів і бандуристів:

- 1.Бандура 2-ї пол. ХІХ ст. Майстер невідомий. Бандурист-Кобзар - Лудильник Карпо з м.Сімферополя (близько 1860-1940рр.). Передав у

1994р. у дар музею сімферопольський український скульптор В. Кольцов.

2.Бандура №2. поч. ХХ ст. Майстер і бандурист Цемко Андрій Павлович /1878, м. Ялта -1956, м.Ялта/. Придбана 1966р. в Ялті за 15 крб. у Ніни Такової /дів. Цемко/, племінниці А. Цемка.

3.Бандура 10-х рр. ХХ ст. «Столярный и музыкальный мастеръ Александръ Самуиловичъ Корниевский, г.Мена, Черниговской губернии.»/1889, с.Данилівка,Чернігівської губ. - 1998, м. Корюківка, Чернігівської області). Бандурист - Лазаренко Володимир Семенович /1900, станиця (далі у тексті "ст.") Канівська - 1994, ст. Канівська/.Придбана у бандуриста 1981р. за 25р.

4.Бандура, сконструйована 29 лютого 1914р. "Майстер - Боровик П. з м. Остер, Чернігівської губ." Бандурист - Попов /Попенко/ Олександр Іванович /1881, м. Купіїваха, під Харковом - 1941, м.Київ/. Передана в дар музею 1966р. ялтинкою, донькою бандуриста Ганною Могилевич, 1920р.

5.Бандура 1914. Майстер - Герижван - Латій Іван Григорович /2-га пол. ХІХ ст. українсько-молдавське село Дмитрівка на Бузі, Херсонської губ. - І пол. ХХ ст., очевидно, там же/. Бандурист - Шалений-Шуер Володимир Рейнгольдович -1891, м. Гельсінгфорс - 1980, м. Ялта. Придбана 1964р. у бандуриста за 10 крб.

6.Діатонічна бандура з м.Кракова. Сконструйована після Першої світової війни невідомим майстром-емігрантом з Великої України /можливо, кубанцем/. Ймовірно, одна з бандур Михайла Яковича Теліги /1900, ст.Ахтирська – 1942, м.Київ, Бабин Яр/. Передав в дар музею 1988 року бандурист Петро Лахтюк з м.Щеціна, Польща.

7.Бандура поч. 20-х рр. ХХ ст. Майстер Сніжний Йосип. / Близько 1890 р. м. Вільшана, Полтавської губ. - 1960, Буенос-Айрес (Аргентина). Бандурист Шемет Пантелеймон Петрович (1905; ст. Канівська - 1984, м. Київ). Бандура куплена за 50 крб. в дружини П. Шемета Данилівської Октавії Марківни /Київ, 1985р./

8.Бандура. Модель 20-х рр. ХХ ст. Майстер - "Ів. Пр. К., м.Кобиляки." Ймовірно, Іван Прокопович К. / Бандурист - Цемко Андрій Павлович /1878-1956//. Передана в дар музею 1966р. племінницею А. Цемка Катериною Альохіною /дів. Цемко/.

9.Бандура 20-х рр. ХХ ст. невідомого майстра з Лівобережної України. Бандурист з Криму- Ковальський Марко Лукич /10.10.1906, с.Преображенка, Херсонської губернії. - 1986, с. Чаплинка, Херсонської обл./ . Придбана в музей від М. Ковальського.

10.Бандура поч. 20 рр. ХХ ст. Майстер - Німченко Кузьма Павлович /1899, ст.Пашківська - 1973, ст. Пашківська/. Бандурист - Німченко Ілля Іванович /1925 р. н., ст.Пашківська/. Придбана 1989 р. за 100р. в І.Німченка.

11.Бандура 1923 р. - одна з перших хроматичних моделей на Кубані. Майстер - Гусар Григорій /80 рр. ХІХ ст., ст. Канівська - І пол. ХХ ст., ст. Кінівська/. Бандурист-Жарко Степан Сергійович /1887, ст. Канівська -1943, м. Маріїнськ, Красноярського краю, Росія/. Креслення С. Жарка. Металеві деталі станичного токаря Супруна. Подарована в музей 1990р. сином бандуриста Андрієм Жарком/1902-1997/.

12.Бандура 1927. Майстер - Домненко з Полтави. Бандурист - Круча-Луковецький Василь Никифорович /19.12.1901, с.Косоржа, Щигрівського р-ну, Курської туб. - 13.04.1983, м.Миколаїв/. Передана в дар музею 1987 р. дружиною бандуриста Мацегорою /дів. Кречунович/ Тетяною Миколаївною.

13.Бандура з Краснодара. "4.11.1928. Майстер бандур - Крикун" Дмитро Романович /2-га пол. ХІХ ст., Кубань -1 пол. ХХ ст., Франція/. Бандурист -Гавриш Іван Степанович /26.10.1904, ст. Новомінська-5.02.1985, ст. Канівська/. Бандуру подарувала в музей Гринь Віра Семенівна, 1917 р. н., друга дружина І. Гавриша/ст. Канівська, 1988 р./

14.Бандура 1929 р. Майстер - "Прокіп Михайлович Смолока. Ст. Канівська. 23 січня 1929 р." /1908, ст.Канівська - 1947, ст.Канівська/. Бандурист Лазаренко Дмитро Семенович /1908, ст.Канівська -1987, ст.Канівська/. Подарована в музей Д. Лазаренком 1980 р.

15.Бандура роботи Скляра Івана Михайловича /12.02.1906, м.Миргород - 26.10.1970, м.Київ/. Сконструйована "19.30. 1930, м. Миргород, Гончарний провулок, 7"/. Бандурист з Севастополя - Наріжний Федір Харитонович. /Народ. 20.02.1915., с. Улінівка, Полтавської губ./ Придбана 1976 р. в ялтинського бандуриста Остапа Кіндрачука /1938 р. н./.

16.Одна з бандур П. Носача. Модель 30-х рр. ХХ ст. Майстер невідомий. Бандурист - Носач Павло Варлаамович /22.09.1890, с. Бовкун, Київської обл. -20.10.1966, м. Київ/. Зберігалася в родині Федора Оводенка /1918-1991/ в с.Бовкун. Передана в дар музею 1989 р. ялтинською бандуристкою Оксаною Оводенко /1949 р.н./.

17.Бандура "AL.S.KORNIIEBSKIJ" №120. 7.03.1936, 10.06.1936." Майстер - Корнієвський Олександр Самійлович /1889-1988/. Бандураст - Хутірний Семен Дмитрович /1905, с. Рогозки, Чернігівської губ. - 1879, м. Партеніт, Крим/. Передала в дар музею 1970 р. дружина бандуриста Анастасія Федорівна Хутірна.

18. Одна з 9-ти діатонічних експериментальних бандур Львівської фабрики щипкових інструментів. Модель 1949 р. Креслення львівського бандуриста Олекси Гасюка /10.01.1922 р.н./ Придбана 1975 р.
19. Бандура фабричного виготовлення. Конструкція київського майстра Тузиченка Володимира Павловича. Бандурист Нирко О.Ф. /1926 р.н./ Придбано в Києві в 1955 році.
20. Бандура двогрифна №152, м. Корюківка. 60-ті рр. ХХ ст. Майстер - Корнієвський Олександр Самійлович /1889-1988/. Бандуристка - Чуб /дів. -Польова/ Любов Ренатівна /1963р., нар м.Костянтинівка, Донецької обл./ Батьки родом з Кубані/. Передана в дар музею 1978 р. Ренатом Польовим /1927р.н./
21. Бандура з перемикачами. Т. Киев. Мастер й конструктор Тузиченко Владимир Павлович. 1961 г. январь месяц". Передана в дар музею 1997 р. бандуристкою з м. Тетієва - Литвин Світланою Максимівною /1944 р. н., с.Переспа, Волинської обл./.
22. Бандура №2. Модель 1965 р. Майстер - Маковецький Василь Адамович /29.12.1907, с.Ляхівці, нині Житомирської обл. - 10.04.1972, м.Феодосія/. Феодосійський бандурист - Кобзар Федір Тимофійович/1891, с.Неклюдово, Курської губ. - 1967, м.Майкоп, Кубань/. Передана в дар музею 1978 р. Юхимом Заславським /м.Феодосія/.
23. Бандура №1, клепкова. Модель 1972 р. Майстер - Турчинський Семен Євдокимович /1901 р., с.Вербівка на Поділлі - 1995 р., ст.Азовська/. Бандурист - Духновський Олександр Михайлович /1908, с.Сквірка, Київської губ. - 31.10.1984, ст.Сіверська/. Передана в дар музею 1995 р. донькою майстра Аллою Понімаш.
24. Бандура №15. Модель 1980 р. Майстер - Турчинський Семен Євдокимович /1901-1995/. Бандуристи - учні педагога Марини Коземаслової /1961 р.н./ Школи мистецтв, ст.Сіверської. Передана в музей 1991р. директором школи Іваном Солтовцем.
- Бандури часто гинули разом з репресованими та розстріляними бандуристами, а також через недбальство і байдужість музейних працівників та нащадків бандуристів. Та частина з них потрапила у фонди і навіть в експозиції музеїв, або ж збереглась в інших мистецьких установах та у приватних осіб тощо. Наприклад, давні кубанські бандури є в музеях міст Геледжику, Києві, Краснодарі, Москві, Нью-Йорку, Санкт-Петербурзі, Ялті та в станицях Канівський та Сіверський, а, можливо, й де інде.

1.Бандура 1740р. Майстер - Нидбайло Марко Герасимович /2-га пол. XVII ст. - XVIII ст./ Кубанський бандурист - Кравченко Михайло Степанович /XVIII ст., хутір Михайлівський, Запоріжжя - 1 пол. XIX ст., хутір Новомихайлівський, Кубань/.Знаходиться в експозиції науково-дослідного інституту театру, музики в Санкт-Петербурзі.Інвент. № 1071.

2.Копія з запорізької бандури, виконана в XIX ст. Майстер і бандурист не встановлені. Розшукав її в одній з чорноморських станиць Концевич Григорій Митрофанович /1863-1937/ і передав у військовий музей. На сьогодні знаходиться в експозиції Краснодарського державного історико-археологічного музею-заповідника ім. Є. Д. Феліцина.

3.Бандура XIX ст. невідомого майстра. Придбана в Москві 1902р. кубанським бандуристом Шевченком Василем Кузьмовичем /1888, ст. Пашківська- 19...р., м. Москва/. Зберігається в одному з музеїв Москви.

4.Бандура 2-ої пол. XIX ст. Майстер невідомий. Бандурист - Байда-Суховій Дмитро Михайлович /1882, с. Нагірне, Полтавськ. губ. - 1974, м. Геленджик/. Зберігається в фондах Геленджицького краєзнавчого музею (далі ГKM.) інв. №2975 - А. Передана в дар музею Д.Байдою-Суховієм 1968 року.

5.Бандура Обабка. "Майстер бандур А. К. Паплинский удостоенный серебряной медали на 2-ой Киевской кустарной выставке.71913 р./ Паплинський Антін Карлович /близько 1870 - 1 пол. XX ст./ Бандурист - Обабко Олексій Петрович /1882, ст.Ахтанизівська-1971, м. Краснодар/. Знаходиться в експозиції Київського державного музею театрального, музичного та кіномистецтва України. Інв. № 3075. Набута в м.Судаку Кримської обл. 25.09.1981р. за 50 крб. в Богоявленської О. І.

6.Бандура поч. XX ст. Майстер невідомий. Бандурист - Квітка/Байда-Суховій, дів. – Неклюдова /Фаїна Іванівна// 10.05.1905, м. Новошахтинськ, нині Ростовська область. - 14.06.1973, м. Геленджик/. Зберігається в ГKM, інв. №2727/100. Передана в дар музею 06.09.1983 р. М.Д.Байдою-Суховієм.

7.Бандура поч. XX ст. Майстер невідомий. Бандурист – Байда-Суховій Дмитро Михайлович /1882-1974/. Зберігається в м.Геленджику у бандуристки Надії Набокої /1936 р.н./.

8.Бандура поч. XX ст., діатонічна. Майстер невідомий. Бандурист - Байда-Суховій Дмитро Михайлович/1882 - 1974/.Зберігається в м. Геленджику у бандуристки Надії Набокої/1936 р. н./

9.Бандура поч. ХХ ст. з с. Велика Багачка. Майстер невідомий. Бандурист - Чобітько/дів - Бандурко/ Євдокія Іванівна/1904, с.Велика Багачка - 1986, ст.Сіверська/. Передана в дар музею ст.Сіверської 1980 р. Є.Чобітько.

10.Бандура сконструйована до 1-ої Світової війни. Невідомий майстер зі ст.Пашківської. Бандурист - Гузій Петро Іванович/1903, ст. Пашківська-1937, м. Краснодар/. Зберігається в Краснодарському музеї. Інв. №2874. Передана 26.12.1995 р. племінницею бандуриста К. Гетьман /1927 р. н./.

11.Бандура до 1916 р. Майстер - Паплинський Антін Карлович. Бандурист - Діброва Сава Андрійович /80-ті рр. ХІХ ст., ст. Пашківська - ХХ ст., м. Москва/. Зберігається в Москві, у нащадків молодшої сестри бандуриста. Висить на чільній стіні кімнати, обрамлена кубанським рушником.

12.Бандура 20-х рр. ХХст. Майстер - Німченко Кузьма Павлович/1899 - 1973/. Зберігається у племінника - бандуриста Іллі Німченка, 1925 р.н., в м.Краснодарі.

13.Бандура 1926р. Майстер - Корнієвський Олександр Самійлович /1889-1988/. Бандурист - Лазаренко Семен Семенович /1897., ст. Канівська- 1985, м. Харків/. Зберігається у онуки бандуриста Катерини Лазаренко, в м.Харкові.

14.Бандура 1927р. Майстер - Корнієвський Олександр Самійлович /1889-1988/. Бандурист - Безщасний Конон Петрович /1884, ст.Полтавська -1967, м.Слов'янськ-на-Кубані/. Зберігається у племінника бандуриста Безщасного Миколи Леонтійовича, на Донеччині.

15.Бандура 1928 р. невідомого київського майстра. Бандуристи: Карацуба Мотрона Кононівна /близько 1905, Київ, -1942, ст. Томашівська/; Карацуба Майя Прохорівна, /близько 1938 р. н., ст. Томашівська/; Ясько Віталій Валерійович, 1989 р. н., Краснодар. Бандура знаходиться в родині Ясків.

16.Бандура 20 рр. ХХ ст. з м. Геленджик. Майстер - Кікоть Павло/90 рр. ХІХ ст., м. Геленджик - ХХст., Кубань/. Бандурист - Чобітько Роман Павлович/ 1894, ст. Ільська - 1974, ст. Сіверська/. Зберігається в музеї ст. Сіверської.

17.Бандура №2 ст. Канівської. 20-ті рр. ХХст. Прізвище майстра і бандуриста невідомі. Зберігається в Канівському районному музеї. Інв. №1803/КРМ/. Здана в музей 3.06.1975 р. В. М. Крикливим, який

вихопив її з-під сокири у станичника Василя Сіменного /першу, №1, - "порубил и сжег в печке".

18.Бандура 20-30 рр. ХХ ст. Побутувала на Кубані. Зберігається у фондах Краснодарського державного історико-археологічного музею-заповідника ім. Є. Д. Феліцина. Інв. №2874. Майстер і бандурист невідомі. Набута музеєм у 1970 році.

19.Бандура кін. 20-х - поч. 30-х рр. ХХ ст. Майстер і бандурист - Строкун Тихін Григорович/ 1902, ст.Новопашківська-1965, м.Краснодар/. Зберігається у чоловіка покійної сестри П. Коломенського в м.Краснодарі.

20.Бандура 40-х рр. ХХ ст. з ст.Уманської. Майстер і бандурист невідомі. Зберігається в Державному Кубанському козачому хорі. Передала 1992 р. станична бандуристка Тамара Галушко /1954 р. н./.

21-22.Дві бандури А.Чорного: підліткова, виготовлена до 1959 р. і звичайна - до 1973р. Майстер - Чорний Антін Павлович /1891, ст.Пашківська -1973, м.Барасатез, Аргентина/. Бандурист - Паук Наум /нар. в 40-ві рр. ХХ ст. в Аргентині. Зберігаються в м. Гудзон, Аргентина.

23.Бандура «Бондарівна». Виготовлена до 1973 р. Майстер - Чорний Антін Павлович /1891 - 1973/. Зберігається і використовується в капелі бандуристів ім. Тараса Шевченка /керівник Василь Качурака/, місто Лявожоль (передмістя Буенос-Айреса), Аргентина/.

24.Бандура, інкрустована за зразками «казацьких клейнод». Виготовлена до 1973 р. Майстер - Чорний Антін Павлович /1891 - 1973/. Знаходиться в експозиції Українського музею Нью-Йорка, США.

Сьогодні в музеях Криму, окрім нашого, нема жодної бандури. У приватних осіб таких бандур теж не виявлено. З нашого музею в експозицію Ялтинського музею Лесі Українки передано три бандури (№4, №5, №15), в літературно-меморіальний музей Лесі Українки с.Колодяжне - одну (№16), всі решта в Кримському гуманітарному університеті. Пошуки тривають...

Список використаних джерел та літератури:

- 1.Ємець В. У. Золоте 50-річчя на службі У країні. - Голівуд. - Торонто,1961.
- 2.Баклаженко С. Українська культура на Північному Кавказі по Жовтні. - Червоний шлях. - Харків,1929. - №5-6. - С.74-75. - С. 174.
- 3.Теліга М. Шлях бандури.//Бюллетень польсько-український. Польща. - 1934. - №13. - На польській мові.

**Інформаційно-аналітичне видання
Ялтинського осередку Всеукраїнського
Товариства “Просвіта” ім.Т.Г.Шевченка**

Ялтинська Світлиця

№ I. Ялта, 2014р.

**Головний редактор,
Голова Ялтинської ”Просвіти” –
В.М.Олійник**

**Інформаційно-аналітичні статті просимо
надсилати на адресу Товариства “Просвіти”
міста Ялти:
98612,Україна, м.Ялта, провулок Київський, 14/32.**

**Підписано до друку 22.02.14.
Формат 60x84/16.Папір офсетний. Зам.№1.
Видруковано в видавництві
Ялтинської “Просвіти”.**

Тираж 100 екз.

